

Școala doctorală de Filologie și Istorie

Domeniul de doctorat: Istorie

Rezumatul tezei de doctorat

ICONARUL SAVU MOGA

Doctorand:

ALEXANDRA BALAN

Conducător Doctorat:

Prof. univ. dr. habil. IOAN MARIAN ȚIPLIC

REZUMAT

La început criticate și apoi apreciate de cercetători și de privitori, pe lângă valoarea estetică și documentară, icoanele pe sticlă au o frumusețe deosebită. De-a lungul timpului, ele au suferit o metamorfozare, însă nu în plan material, ci simbolic – au ajuns din stadiul de obiect decorativ sau de cult, la cel de exponat, respectiv subiect de studiu.

Deși am avut ca punct de plecare abordarea istoricilor de artă a fenomenului picturii pe sticlă, lucrarea de față a fost gândită și realizată din perspectiva restauratorului, a cărui menire este să prelungească viața obiectelor de artă cu minuțiozitate, discernământ și responsabilitate. Acest lucru este posibil numai după evaluarea atentă a stării de conservare, urmată de observarea și cunoașterea tehnicii de execuție și a materialelor folosite (constitutive și neconstitutive).

Simpla teoretizare a unui fenomen artistic și descrierea unor piese – uneori degradate – nu pot mulțumi un restaurator, motiv pentru care s-a impus și intervenția asupra unor icoane prezentate aici. Pe lângă menținerea patrimoniului în condiții optime, prin procesul de restaurare se obține o perspectivă diferită asupra operei, „tratată” și „vindecată” asemenea unui pacient ce își așteaptă tăcut medicul, în cazul de față zeci sau chiar sute de ani la rând.

Pictura populară pe sticlă este confundată adesea cu pictura naivă, însă știm că țărani români care se îndeletniceau cu meșteșugul icoanelor pictau în această manieră din lipsa studiilor de specialitate, a posibilităților materiale, dar și din simplitate, în timp ce artiștii naivi își asumau ignorarea regulilor de anatomie sau perspectivă, pe care le cunoșteau și le stăpâneau. Tocmai simțul estetic nativ și frumusețea interioară a iconarilor a făcut ca acest fenomen să ajungă cu ușurință la sufletul privitorilor iubitori de frumos.

Apreciat de specialiști și de cunoscătorii fenomenului picturii pe sticlă din Transilvania, numele lui Savu Moga are o deosebită rezonanță. El este considerat unul dintre cei mai valoroși reprezentanți ai acestui gen de artă, fiind printre cei mai cunoscuți și apreciați iconari ai Țării Oltului. A pictat toată viața sa icoane și astfel a lăsat în urma sa un real tezaur, asupra căruia ne-am îndreptat parțial atenția pe parcursul lucrării de față, ce este structurată în cinci capitole.

Capitolul 1, *Istoricul cercetării picturii pe sticlă*, cuprinde două părți. Prima parte presupune o scurtă trecere în revistă a unor studii despre pictura pe sticlă ce au fost publicate de-a lungul anilor în țările în care aceasta s-a practicat, dar în limba lor națională. Cu o excepție majoră – *Reverse painting on glass*, 1978, Kansas, SUA, scrisă de Mildred Lee Ward – nu

există studii relevante și complexe în limba engleză care să trateze istoricul picturii pe sticlă și caracteristicile sale. Realizată sub forma artei culte sau ca un fenomen de masă, pictura pe sticlă trezește interesul de-a lungul istoriei în aproape toată Europa. Întâlnim astfel studii publicate în diferite limbi, însă cele în limba germană sunt predominante.

Secolul al XX-lea în Europa a venit cu o bogată literatură de specialitate. În mai multe țări precum Germania, Anglia, Italia, Spania, Franța, Austria, Polonia sau Cehia apar studii sau articole despre pictura pe sticlă. Numeroase albume și cataloage au fost tipărite și publicate în urma organizării unor expoziții ale picturilor pe sticlă aflate în colecții muzeale sau particulare.

Literatura de specialitate autohtonă dedicată icoanelor pe sticlă este mai săracă decât cea dedicată altor ramuri ale artei românești. A doua parte a capitolului așează pe axa temporală cele mai importante publicații românești ce au adus în centrul atenției icoanele pe sticlă transilvănene. Acestea pleacă de la simple mențiuni înregistrate fugitiv la jumătatea secolului al XIX-lea, la primele studii realizate de etnologul Ion Mușlea la începutul secolului XX, la ampla cercetare a soților Dancu din 1975 – ce rămâne punctul de referință al acestui gen de pictură – până la articole sau albume contemporane. Tot aici sunt incluse și articole mai vechi ale unor autori, respectiv studiul monografic al Mihaelei Proca, dedicat lui Savu Moga. Privite cu mari rețineri la început, odată cu trecerea timpului icoanele pe sticlă au devenit tot mai cunoscute și mai apreciate de cercetători și de publicul român.

Capitolul 2, *Pictura pe sticlă – istoric și răspândire*, urmărește traseul acestei tehnici în Europa și Transilvania. Sintagmele *pictură pe sticlă*, respectiv *pictură pe dosul sticlei* definesc aceeași tehnică, însă nu sunt incluse aici celebrele vitralii. Varianta în limba engleză, *reverse painting on glass*, face referire la pictarea pe dosul sticlei, imaginea fiind privită din față, la fel cum este și termenul german *Hinterglasmalerei*.

Prima parte a acestui capitol aduce informații legate de apariția picturii pe sticlă și răspândirea ei în Europa. Apărută cu aproximativ cinci milenii în urmă în Orientul Apropiat, sticla a devenit suport pentru pictură ceva mai târziu, probabil în secolul II î.Hr¹. Practicată într-o formă primitivă în catacombele romane, pictura pe sticlă a fost dată uitării pentru o vreme, însă în secolul XIV meșteșugul este adus în Veneția de către pictori din Bizanț și astfel se răspândește în centrul și vestul Europei², unde mai târziu capătă noi întrebuintări (decorarea mobilierului, a paharelor, oglinzilor etc).

Practicată în secolele XVII-XVIII ca o formă de artă cultă de către pictori profesioniști ce încercau să imite pictura de șevalet a epocii, pictura pe sticlă suferă un puternic declin ce va

---

¹ Juliana Dancu, Dumitru Dancu, *Pictura țărănească pe sticlă*, Editura Meridiane, București, 1975, p. 9

² Ibidem, p. 10

determina însă o reconfigurare sub forma artei populare; tablourile cu tematică variată (ce aveau drept model gravurile existente) pictate în estul Europei Centrale acaparează piața europeană³. Atelierele de pictură pe sticlă se amplasau în preajma glăjăriilor ce furnizau suportul.

Aproape de sfârșitul secolului al XIX-lea cerințele erau încă în creștere, însă apariția ulterioară a cromolitografiilor și a fotografiilor face ca acest fenomen de o deosebită amploare să înceteze treptat. La începutul secolului al XX-lea se încearcă o reinventare a tehnicii de către un grup de artiști ce și-au căutat inspirația în picturile populare bavareze⁴.

În afară de picturi laice, icoane pe sticlă se întâlneau în aproape toate fostele teritorii ale Imperiului Austro-Ungar (Tirol, Boemia, Slovacia, Moravia, Croația, Galiția, Polonia), în Elveția și Bavaria, sub numele *Hinterglasmalerei*⁵ și se adresau celor cu o condiție materială modestă⁶. În fiecare zonă geografică a Europei pictura pe sticlă a evoluat diferit.

După introducerea în fenomenul picturii pe sticlă în Europa, ne-am îndreptat atenția către icoanele pe sticlă din Transilvania. La început criticate și apoi apreciate de către cercetători, ele au o mare valoare estetică și documentară – au ajuns din stadiul de obiect de cult la cel de exponat și de subiect de cercetare.

Deși meșteșugul picturii pe sticlă nu a luat naștere pe teritoriul nostru, ci a fost preluat din Europa Centrală, icoanele pe sticlă autohtone au anumite caracteristici particulare, rezultat al adaptării tehnicii la specificul național, la simplitatea și la credința țaranului român cu mijloace materiale modeste, care nu concepea redarea pe sticlă a unor subiecte profane, chiar dacă pe alocuri aceștia strecoară elemente din viața satului.

Mulți autori au pus apariția picturii pe sticlă în Transilvania pe seama miracolului de la Nicula – lăcrimarea icoanei Maicii Domnului cu Pruncul din 1699 – determinând niculenii să reproducă chipul Maicii pe lemn și apoi pe sticlă. Teoria nu se bucură de aceeași credibilitate în prezent.

Ridicarea de noi biserici în urma promulgării Edictului de toleranță din 1781 a condus la nevoia și dorința oamenilor de a le decora la interior cu picturi murale. Zugravii acestora au preluat apoi meșteșugul picturii pe sticlă, urmând ca pictorii pe sticlă ce au activat ulterior să se inspire din munca și opera predecesorilor. Apogeul acestui fenomen artistic popular are loc

---

³ Dancu, Dancu, *op. cit.*, pp. 11-12

⁴ Simon Steger et al., *Kandinsky's fragile art: a multidisciplinary investigation of four early reverse glass paintings (1911–1914) by Wassily Kandinsky*, Heritage Science 7, no. 27 (2019), <https://doi.org/10.1186/s40494-019-0268-8>

⁵ C. Freytag, *Hinterglasmalerei*, apud Vasile V. Niculescu, *Contribuții la cunoașterea icoanelor pe sticlă și a xilogravurilor țaranilor români din Transilvania*, în „Studii și cercetări de Istoria Artei”, 3-4, 1957, pp. 297-298

⁶ Mildred Lee Ward, *Reverse painting on glass*, The University of Kansas, 1978, p. 23

cu aproximație la jumătatea secolului al XIX-lea, când în câteva zone ale Transilvaniei (în special în sud) apar câțiva țărani foarte talentați.

Raportat la condițiile locale, fiecare centru de pictură pe sticlă a avut o evoluție diferită. Anvergura și organizarea din centrele românești de pictură nu se ridică la nivelul celor din Europa Centrală, dar exista o diviziune a muncii și în cadrul familiilor de țărani, unde toți membrii erau implicați în procesul de creație, după capacitatea și experiența fiecăruia⁷. Fiind etape ce necesită atenție și finețe, femeile se ocupau de cele mai multe ori de copierea desenului și de aplicarea culorilor, în timp ce bărbații confecționau ramele și capacele. Icoanele erau apoi vândute în târguri fie de zugravi, fie de alți țărani care se ocupau de colportaj.

În toate centrele, subiectele abordate sunt similare. Frecvent se regăsesc scene din viața Maicii Domnului, a Mântuitorului, Sfânta Treime, sfinții dragi românilor și alte scene biblice.

Tehnica de execuție a picturii icoanelor pe sticlă și materialele folosite erau aceleași în toate centrele și atelierile, însă cu timpul apar diferențe notabile de natură stilistică, de interpretare și de redare, ce vor defini centrele de pictură. Tehnica de execuție, particularitățile centrelor și reprezentanții de seamă ai acestora sunt amintiți în subcapitolul 3.

Comercializarea excesivă, degradarea estetică și apariția cromolitografiilor duc la declinul acestui meșteșug. Astăzi, icoana pe sticlă a devenit un document plastic în care se regăsește întreaga lume a țaranului român de altădată.

Capitolul 3, *Iconarul Savu Moga*, ne aduce mai aproape de tema acestei lucrări. Originile nord-tansilvănene ale meșterului sunt incerte, iar anul nașterii este fie 1816, fie 1822, însă aceste neclarități sunt contracarate de certitudinea talentului deosebit al lui Savu Moga, cel mai cunoscut și apreciat iconar al Țării Oltului. Stabilizat în urma căsătoriei în Arpașu de Sus, la baza munților Făgăraș, el era cunoscut de către contemporanii săi ca un priceput meșter și ca un simplu țăran respectat și înstărit, deoarece lucra doar pe comandă, iar icoanele sale erau scumpe⁸. Conform datelor din registrul bisericii, acesta încetează din viață în decembrie 1899 și este înmormântat în cimitirul bisericii din sat, în apropiere de zidul altarului⁹.

Constantin Brăiloiu adună peste o sută de piese și organizează în 1943, la București, prima expoziție închinată unui iconar, intitulată „Icoane pe sticlă ale zugravului făgărășan Savu Moga, 1816-1899”, itinerată ulterior în Elveția.

Savu Moga experimentează de-a lungul vieții sale mai multe tehnici de pictură, dar rămâne fidel picturii pe sticlă, cea care l-a consacrat. Din dorința de a onora comenzile, el

---

⁷ Dancu, Dancu, *op. cit.*, p. 46

⁸ Vasile Drăguț, *Un mare meșter iconar – Savu Moga*, în „Artă Plastică”, anul XIV, nr. 8, 1967, p. 24

⁹ Juliana Dancu, Dumitru Dancu, *Doi mari pictori din Țara Oltului*, în Revista „Steaua”, nr. 4, 1967, p. 101

înlocuiește ocazional fragilitatea și sensibilitatea sticlei, pe care o cunoștea, cu siguranța lemnului sau a pânzei, ce îi va aduce însă anumite dificultăți cauzate de nestăpânirea acestor tehnici. Tipul de suport și dimensiunile erau, cel mai probabil, alese în funcție de preferințele, dar și de posibilitățile financiare ale comanditarilor. În pictura pe lemn și în cea pe sticlă regăsim aceleași subiecte tratate ușor diferit.

Calitățile acestui iconar au fost puse cel mai bine în valoare, fără nici o urmă de îndoială, de către pictura pe sticlă, tehnică pe care o stăpânea și care i-a relevat talentul. Măiestria acestui iconar a fost determinată de calitatea sa de colorist, dar și de simțul compunerii spațiului¹⁰ (Juliana Dancu situează maniera de lucru a iconarului la limita dintre pictura populară și cea cultă, în sensul picturii bisericești).

Sticla, ca suport și strat protector, necesita o curățare temeinică. Pe suprafața acesteia se realiza apoi desenul cu negru, urmând a fi aplicate luminile și umbrele, iar la final culorile de fond, respectiv foița metalică sau hârtia argintie. La pictura pe suport de lemn etapele aplicării culorilor se execută în sens invers față de pictura pe sticlă. După prepararea blatului se schițează și se incizează desenul, se aplică foița metalică pe fond, pe aureole sau chiar pe veșminte și apoi se aplică straturile de culoare. În ce privește icoanele pictate de Savu Moga, cele pe suport de lemn sunt mai rare decât cele pe suport de sticlă, iar câteva din cele cu care am avut contact erau într-o stare de conservare precară, cauzată de viciile de tehnică și de condițiile de păstrare.

În momentul de față, pictura pe pânză executată de Savu Moga este un subiect nou și puțin explorat, deoarece știm de existența unui singur epitaf aflat în colecția Arhiepiscopiei Sibiului, semnat și datat.

Pentru a putea face o analiză obiectivă a operei în capitolul următor, am considerat necesară prezentarea succintă a potențialelor surse de inspirație precum pictura murală a bisericilor, ilustrațiile de carte religioasă și xilogravurile populare, cărțile sfinte, literatura apocrifă și legendele hagiografice, antimisele și erminiile picturii. Indiferent de modelele pe care le-a avut la dispoziție iconarul, acestea au fost trecute prin filtrul propriei rațiuni și simțiri, viziunea sa conturând un caracter unitar al întregii creații.

Particularitățile operei iconarului – deși ne raportăm la o parte din întreg – sunt cele ce scot în evidență calitățile și autenticitatea stilului de lucru prin care meșterul a ieșit din anonim. Compozițiile echilibrate și simetrice, chipurile individualizate, unicitatea fiecărei icoane chiar în cazul folosirii aceluiași șablon, diversitatea tematică, desenul sigur și precis ce

---

¹⁰ Dancu, Dancu, *Doi mari pictori...*, p. 104

pune accent pe detalii, linia modulată, cromatica armonizată, glasiurile și degradeurile fine sunt câteva dintre caracteristicile icoanelor lui Moga.

Opera iconarului Savu Moga în colecții muzeale și particulare alcătuiește **capitolul 4**. Deoarece valoarea operei acestui iconar a fost intuită de către specialiști, icoanele sale vor trece din mediul rural în cel urban, în colecții muzeale sau particulare. Unele piese s-au pierdut definitiv din neatenție sau din neglijență, în timp ce altele încă așteaptă să fie descoperite.

Acest capitol aduce în atenție 61 de icoane semnate sau atribuite lui Savu Moga, pictate pe sticlă, lemn sau pânză în decurs de 53 de ani (1841-1894), acoperind astfel aproape întreaga perioadă a activității sale. Piesele fac parte din colecțiile următoarelor instituții: Complexul Național Muzeal „Astra” (Sibiu), Mănăstirea Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus (Brașov), Arhiepiscopia Sibiului, Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat” (Brașov) și Muzeul de icoane pe sticlă „Pr. Zosim Oancea” Sibiu (Sibiu), dar întâlnim și icoane aflate în diferite colecții particulare, din țară și din afară.

Pe lângă datele de identificare, fiecărei icoane i s-a dedicat o scurtă descriere iconografică și stilistică, respectiv câteva informații despre starea de conservare. Clasificarea s-a realizat după importanța temei abordate, respectând ordinea cronologică a sărbătorilor conform structurii anului bisericesc.

Tematica este foarte variată și cuprinde diferite reprezentări ale lui Iisus, ale Maicii Domnului, ale Sfintei Treimi, a Praznicelor Împărățești, ale sfinților (Sf. Dimitrie, Sf. Gheorghe, Sf. Nicolae, Sf. Haralambie etc), dar și scene precum Cina cea de Taină sau Punerea în Mormânt.

Capitolul 5, Aspecte privind restaurarea operei, tratează mai întâi problematica conservării și restaurării icoanelor pe sticlă, menționând cauzele degradărilor apărute în timp (calitatea materialelor folosite, tehnica de execuție, condițiile de păstrare, calamitățile naturale, factorul uman) și tipurile de degradări. Sunt descrise apoi etapele principale ale restaurării, raportate la practicile actuale efectuate în țară – demontarea piesei, consolidarea și curățirea stratului pictural, curățirea mecanică și/sau chimică a suportului (partea nepictată), a ramei și a capacului (consolidarea celor din urmă), integrarea cromatică, lipirea fragmentelor de sticlă dacă este cazul și montarea în ramă. Toate acestea trebuie să fie urmate de asigurarea unor condiții optime de microclimat atât pentru expunere, cât și pentru depozitare.

Icoanele pictate pe sticlă de Savu Moga au trecut testul timpului, iar degradările suferite au fost cauzate de îmbătrânirea materialelor și de condițiile de păstrare improprie.

În ultima parte a capitolului am considerat necesară punerea în practică a teoriei descrise anterior, prin restaurarea a doisprezece piese atribuite iconarului – unsprezece pictate pe lemn

și una pictată pe sticlă, din colecția Mănăstirii Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus – și prezentarea studiilor de caz realizate (starea de conservare și intervențiile de restaurare).

Finalul lucrării este destinat concluziilor și schițării unor direcții de cercetare viitoare, la care se adaugă bibliografia și anexele aferente.

Cuvinte cheie: icoană, pictură pe sticlă, pictură pe lemn, pictură pe pânză, iconar, operă, pictură pe dosul sticlei, Savu Moga, Transilvania, meșteșug, colecție, tehnică de lucru, desen, cromatică, conservare, restaurare, studiu de caz.

CUPRINS

INTRODUCERE.....	Error! Bookmark not defined.
1. ISTORICUL CERCETĂRII PICTURII PE STICLĂ.....	Error! Bookmark not defined.
1.1. Istoricul cercetării picturii pe sticlă în Europa.....	Error! Bookmark not defined.
1.2. Istoricul cercetării icoanelor pe sticlă în Transilvania.....	Error! Bookmark not defined.
2. PICTURA PE STICLĂ – ISTORIC ȘI RĂSPÂNDIRE.....	Error! Bookmark not defined.
2.1. Apariția picturii pe sticlă.....	Error! Bookmark not defined.
2.2. Pictura pe sticlă în Europa.....	Error! Bookmark not defined.
2.2.1. Italia și Sicilia.....	Error! Bookmark not defined.
2.2.2. Europa Centrală și de Est.....	Error! Bookmark not defined.
2.2.3. Europa de Vest.....	Error! Bookmark not defined.
2.3. Icoana pe sticlă în Transilvania.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.1. Aspecte generale.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.2. Centre de iconari.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.1. Nicula.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.2. Ierņuteni.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.3. Șcheii Brașovului.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.4. Făgăraș și Țara Oltului.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.5. Valea Sebeșului.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.6. Maieri.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.7. Mărginimea Sibiului.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.3. Tehnica de execuție și materialele folosite.....	Error! Bookmark not defined.
3. ICONARUL SAVU MOGA.....	Error! Bookmark not defined.
3.1. Date biografice.....	Error! Bookmark not defined.
3.2. Arpașu de Sus – localizare și descriere.....	Error! Bookmark not defined.
3.3. Tehnica de execuție.....	Error! Bookmark not defined.
3.3.1. Pictura pe sticlă.....	Error! Bookmark not defined.
3.3.2. Pictura pe lemn.....	Error! Bookmark not defined.
3.3.3. Pictura pe pânză.....	Error! Bookmark not defined.
3.4. Surse de inspirație.....	Error! Bookmark not defined.
3.4.1. Pictura parietală.....	Error! Bookmark not defined.
3.4.2. Ilustrațiile de carte religioasă și xilografurile populare.....	Error! Bookmark not defined.
3.4.3. Cărțile sfinte, literatura apocrifă și legendele hagiografice ..	Error! Bookmark not defined.
3.4.4. Antimisele.....	Error! Bookmark not defined.

3.4.5.Erminii ale picturii	Error! Bookmark not defined.
3.5.Particularități ale operei lui Savu Moga	Error! Bookmark not defined.
4.OPERA ICONARULUI SAVU MOGA ÎN COLECȚII MUZEALE ȘI PARTICULARE	Error! Bookmark not defined.
defined.	
4.1.Reprezentarea Domnului Iisus Hristos	Error! Bookmark not defined.
4.1.1. Iisus Hristos Pantocrator.....	Error! Bookmark not defined.
4.1.2.Iisus Hristos Euharistic.....	Error! Bookmark not defined.
4.2.Reprezentarea Maicii Domnului	Error! Bookmark not defined.
4.2.1.Maica Domnului cu Pruncul Hodighitria	Error! Bookmark not defined.
4.2.2.Maica Domnului Îndurerată.....	Error! Bookmark not defined.
4.3.Sfânta Treime	Error! Bookmark not defined.
4.4.Reprezentarea Praznicelor Împăratești.....	Error! Bookmark not defined.
4.4.1.Înălțarea Sfintei Cruci	Error! Bookmark not defined.
4.4.2.Întrarea Maicii Domnului în Biserică.....	Error! Bookmark not defined.
4.4.3.Nășterea Domnului	Error! Bookmark not defined.
4.4.4.Botezul Domnului	Error! Bookmark not defined.
4.4.5.Întâmpinarea Domnului.....	Error! Bookmark not defined.
4.4.6.Buna Vestire	Error! Bookmark not defined.
4.4.7.Intrarea Domnului în Ierusalim.....	Error! Bookmark not defined.
4.4.8.Învierea Domnului	Error! Bookmark not defined.
4.4.9.Înălțarea Domnului	Error! Bookmark not defined.
4.4.10.Schimbarea la Față a Domnului	Error! Bookmark not defined.
4.5.Reprezentări ale Sfinților.....	Error! Bookmark not defined.
4.5.1.Sfântul Mare Mucenic Dimitrie	Error! Bookmark not defined.
4.5.2.Sfântul Ierarh Nicolae	Error! Bookmark not defined.
4.5.3.Sfântul Ioan Botezătorul.....	Error! Bookmark not defined.
4.5.4.Sfântul Mucenic Haralambie	Error! Bookmark not defined.
4.5.5.Sfinții patruzeci de Mucenici din Sevastia	Error! Bookmark not defined.
4.5.6.Sfântul Mare Mucenic Gheorghe.....	Error! Bookmark not defined.
4.5.7. Sfinții Apostoli Petru și Pavel.....	Error! Bookmark not defined.
4.5.8. Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul	Error! Bookmark not defined.
4.6. Alte reprezentări	Error! Bookmark not defined.
4.6.1. Cina cea de Taină.....	Error! Bookmark not defined.
4.6.2.Coborârea de pe Cruce și Punerea în Mormânt	Error! Bookmark not defined.
5.ASPECTE PRIVIND RESTAURAREA OPEREI.....	Error! Bookmark not defined.
5.1.Problematika restaurării icoanelor pe sticlă	Error! Bookmark not defined.

5.2. Restaurarea unor icoane atribuite lui Savu Moga – studii de caz.....	Error! Bookmark not defined.
5.2.1. Icoana pe lemn „Schimbarea la Față”, nr. inv. 3207 MBS ...	Error! Bookmark not defined.
5.2.2. Icoana pe lemn „Duminica Floriilor”, nr. inv. 3208 MBS ...	Error! Bookmark not defined.
5.2.3. Icoana pe lemn „Botezul Domnului”, nr. inv. 3209 MBS....	Error! Bookmark not defined.
5.2.4. Icoana pe lemn „Înălțarea Sfintei Cruci”, nr. inv. 3210 MBS	Error! Bookmark not defined.
5.2.5. Icoana pe lemn „Intrarea Maicii Domnului în Biserică”, nr. inv. 3211 MBS	Error! Bookmark not defined.
5.2.6. Icoana pe lemn „Nașterea Domnului” 1870, nr. inv. 3212 MBS	Error! Bookmark not defined.
5.2.7. Icoana pe lemn „Înălțarea Domnului”, nr. inv. 3213 MBS ..	Error! Bookmark not defined.
5.2.8. Icoana pe lemn „Învierea Domnului” 1870, nr. inv. 3214 MBS	Error! Bookmark not defined.
5.2.9. Icoana pe lemn „Întâmpinarea Domnului”, nr. inv. 3215 MBS	Error! Bookmark not defined.
5.2.10. Icoana pe lemn „Buna Vestire” 1870, nr. inv. 3216 MBS..	Error! Bookmark not defined.
5.2.11. Icoana pe lemn „Învierea Domnului” 1869, nr. inv. MBS .	Error! Bookmark not defined.
5.2.11. Icoana pe sticlă „Sfântul Proroc Ilie”, nr. inv. 4309 MBS...	Error! Bookmark not defined.
CONCLUZII.....	Error! Bookmark not defined.
BIBLIOGRAFIE.....	Error! Bookmark not defined.
ANEXE	Error! Bookmark not defined.